No. 221. 1835.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Donderdag 17 September.

LATERE BERIGTEN DEN VORIGE COURANT.

BREDA. — De belgische afgevaardigden hebben gisteren hunne ontwerpen van wet aangenomen, het eene betreffende het tractement der vrijschutters voor het onderhoud eener compagnie te Rome, bedragende de jaarlijksche som van 40,000 fr. zullen bedragen, het andere betreffende de overdragt aan het bewind van het kanaal van de Sambre naar Charleroi, benevens een crediet van omtrent anderhalf millioen fr. is verleend geworden. De kamer is daarna uiteengescheiden.

— Volgens den *Union* zou het belgisch bewind niet toegenomen zijn bij het nieuw ontwerp op de douanen het personeel te vermeerderen, zoals de industrielen bij de toezegging daarvan meenden te mogen verwachten, maar slechts aan hetzelve eene nieuwe organisatie te geven.

— Te Antwerpen waren heden (15 *September*) genoteerd: Belg. 100¼; O. Metall. 102¼; Sp. *Obligat.* 50, 30½; Perpet. 29⅝, ⅜; Cortes 26½, 26⅝; Uitgestelde 12⅛, ½; Nap. 91; Stoll. 93¾; Rom. L. 100; Ld. te Antw. 96¾; Braz. 85½.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 13den September.

Men wil dat het gouvernement sints eenige dagen de Spaansche aangelegenheden in ernstige overweging neemt, en dat onder anderen gisteren in den raad van ministers het plan werd bedisscussieerd, om eenige der voornaamste vestingen door Fransche troepen te doen bezetten. Men verzekert althans, dat onderscheidene regimenten, zelfs van de bezetting der hoofdstad, last hebben bekomen zich naar de grenzen te begeven.

— In het ministeriesl avondblad leest men:

» Het gouvernement heeft gisteren depeches uit Bayonne ontvangen, waarin melding wordt gemaakt van eenen brief uit Saragossa, die het heilige inhield, dat de constitutie van 1812 te Madrid was afgekondigd en eene junta ingesteld, dat de koningin aan deze beweging had toegegeven, en dat alzoo het vorig ministerie door een en ander was vervangen, hetwelk den heer *Arguelles* aan het hoofd had.

» Deze tijding had echter geen officieel karakter; hare dagteekening geeft reden om aan de echtheid te twijfelen, daar de officiele berigten uit Madrid van den 4den dezer uitdrukkelijk vermelden dat, des ijds aldaar alles rustig was.

» In deze omstandigheden kan het gouvernement niet wel eene tijding openbaar maken, welke geheel onzeker was. Ook heden belet de staat van den draadkring, om door den telegraaf, hetzij de bevestiging, hetzij de onwaarheid daarvan te vernemen; men bepaalt zich dan tot deze mededeeling, zonder dezelve tegen te spreken, noch te waarborgen.

» Eene telegrafische depeche uit Perpignan van den 10den vermeldt, dat de provisioneele junta te Valencia den 4den dezer door eene junta van bestuur werd vervangen, welke laatste den graaf *Almodovar* als voorzitter, en den *Lepe* als onder-voorzitter van het hoofd heeft, en uit zes leden is zamengesteld.

» Eene andere depesche van den 9den uit Bayonne, berigt, dat de junta van Saragossa den 31sten een nieuw adres aan de koningin-regentes heeft toegezonden, om op de afdanking der ministers en de bijeenroeping der cortes aan te dringen.

» Te Cadix heeft er eene dergelijke beweging als te Saragossa plaats gehad. De gouverneur heeft zich aan het hoofd gesteld.

» De voornaamste bende in la Mancha is verslagen. Na het gevecht van den 2den zijn beide generaals des nachts teruggetrokken."

— Te Bordeaux liep reeds den 9den het gerucht, dat er wetteliik te Madrid een opstand had plaats gehad, ten gevolge waarvan de koningin-regentes in de bijeenroeping der cortes en de afdanking van het ministerie had toegestemd. Er zoude zich mede in de hoofdstad een vrijkorps hebben gevormd, dat gereed was om tegen don Carlos op te trekken.

Onder dezelfde dagteekening schrijft men uit Bayonne, dat de berigten den 6den dezer, ten gevolge zeer gecompliceerde bewegingen van de bezetting van Bilbao, van de Engelsche hulptroepen die te Portugalete waren vereenigd, en van een kolonne Spaansche troepen die van Leon in aantogt was, het beleg van de eerstgenoemde plaats hebben opgebroken, sedert de christinos onverhinderd de stad waren binnengetrokken. Men wilde voorts dat de generaal *Cordova* last had gegeven, om alle disponibele troepen in den omtrek van Vittoria te vereenigen, wat welk doel is onbekend. Eindelijk zouden ook in Gallicien, met name te Coruna en Ferrol de bevolking in beweging zijn geraakt.

— Het dagblad *El Vapor* dat te Barcelona het licht ziet deelt een zeer ernstig protest mede, dat door de afgevaardigden dier stad te Madrid bevinden, aan de koningin-regentes zoude zijn gezonden, om haar te herinneren, zoude de verkorting hunner privilegien, bij de aanneming van twee hunner medeleden.

— Men heeft alhier berigten uit Lissabon van den 2den dezer, vermeldende dat de heer *Mendizabal* het Portugeesch gouvernement had overgehaald, om het hulpkorps de Spaansche grenzen te doen passeren. Echter zouden de toebereidselen tot dien strijdvagel nog eenen geruimen tijd vorderen.

(Heden, uithoofde van den zondag, geene fonds-notering.)

NEDERLANDEN.

BREDA, den 16den September.

Z. M. brik *Pegasus*, gekommandeerd door den kapitein ter zee *Muller*, is den 15den dezer, des avonds, van Surinamen te Helleotsluis binnengekomen.

— Een brief, gedagteekend van 29 Augustus uit de stad Bex in Zwitserland, behelst het verhaal van een drie natuurverschijnselen, waaraan dat bergachtige oord onderhevig is. Op den 26sten augustus storte een groot gedeelte van den hoogsten top van den Dent du Midi, behoorende tot den Mont Blanc, met een verbazelijk geweld in eene diepte en daarna verder neder, omtrent een myl oostwaarts van St. Maurits gelegen, niet ver van den weg naar Martigny, alwaar in het jaar 1818 een dergelijk ongeval plaats had, doch eenen schroomelijker gevolgen had, naardien destijds niet minder dan 400 gebouwen werden weggesleept. Eenmaal tot de rotstop in zijnen val een gevecht met zich mede, dat, de ruimte gebrek hebbende, het door loopende terrein stremde en tegen hield tot dat het, kracht genoeg verzameld hebbende, de gevolgde baan verder en rotsachtiger naar het bed der Rhone voerde, welke riviet op hare beurt zoo volkomen werd versperd, dat het bovendien gedane dwang werd en het bovenwind van haren ruwen en rotsigen loop tot een kalmerend meer werd herschapen. — Vier dagen na het voorval werd deze brief geschreven en tot op dat tijdstip duurde die snoedeloze stroomweg van den loop der Rhone voort, bij tusschenpozen afgebroken wordende door watervallen, die, wanneer de rivier opzwol, over den rotsdam heenstorteden, hetwelk echter op zulke onbepaalde tijden plaats had, dat, nieuwsgierigen uit de nabijheid werden verdreven. Zoo ver men weet hebben geene menschen het leven bij dit voorval verloren, maar het is niet ongepast hier aan te merken, dat de weg over de Alpen langs den grooten Simplon voor meer is afgesneden. Men heeft eene poging gedaan om langs diesen provisioneelen weg de gemeenschap te herstellen, doch het is nog niet bekend of deze onderneming het gewenschte gevolg heeft gehad.

— De nadere berigten uit de Vereenigde Staten, tot den 15den Augustus, over Havre ontvangen, worden gemeld, dat de oesters te Baltimore gelukkig geëindigd waren. De achtenswaardigste burgers, hoezeer ook in den aanvang verontrust, hebben een einde aan den Staat van regeringloosheid weten te maken en een uitgetal der oproerige belhamels in hechtenis genomen. De oesters hebben drie dagen geduurd; eerst Dingsdag den 12den Augustus is de ruste eenigermate hersteld geworden.

Te Washington is het gerucht van het moorden geslagen, ter zake van een vonnis tegen zekeren *Crandell*, die beschuldigd werd oproerige plakaten, betreffende de kwestie der neger-emancipatie in het zuiden onder zijne berusting te hebben gehad. De volksmassa's zijn vervolgens naar de woningen van sommige vrije Mulatten getrokken, die verdacht gehouden werden van vlugschriften ter bevordering der slaven-bevrijding te hebben willen verspreiden, en gaven zich daar aan allerlei gewelddaden ten aanzien van den eigendom der negers en Mulatten over, tot dat eindelijk de gewapende magt tusschenbeide trad en het deze gelukte de volkshoopen uit een te jagen.

De haat tegen de voorstanders der afschaffing van de slavernij heeft overigens in het zuiden der Vereenigde Staten zulk een graad van heftigheid aangenomen, dat een te Charlestown tegenwoordig ver-

gadering van industrielen het volgend besluit genomen heeft: » Aangezien wij de middelen van de abolitionisten (degenen die de afschaffing der slavernij voorstaan) verachten en hunne bedoelingen verdenken, moeten wij noodwendig hen verafschuwen, en in deze gevoelens verbinden wij ons hier allen plegtig, om, noch regtstreeks, noch zijdelings met eenen eenigen abolitionist, wie hij ook zijn moge, handel te drijven.

Te New-York is in den nacht van 11 op 12 Augustus een geweldige brand uitgebarsten. Drie straten, Fulton-street, Nassau-street en Ann-street, zijn voornamelijk getroffen. Twee-en-dertig huizen, meestal door boekdrukkers, lettergieters en boekbinders bewoond, zijn in weinig tijds een prooi der vlammen geworden. Twintig boekdrukkerijen en dagblad-bureaux zijn vernield. Onder de verbrandde drukkerijen telt men die van den *Courrier des Etats Unis* (een in 't fransch uitkomend blad), die van den *Morning Herald*, *New-York-Miror*, *Pupil*, *Catholic-Diary*, *Protestant Vindicator* en meer andere. Het getal der ten gevolge van dezen brand buiten bestaan geraakte personen wordt op meer dan 1000 begroot. De schade werd op meer dan 750,000 piasters geschat; waarvan voor omtrent 250,000 piasters verzekerd was.

— Van Havanna wordt gemeld, dat voor de kust van Cuba in verlaten toestand is aangetroffen het schip *Helen* van Philadelphia. Niemand werd aan boord van hetzelve gevonden, maar in stede daarvan eene groote hoeveelheid harde piasters van het tegenwoordige jaarmerk. Uit de scheepspapieren blijkt, dat 109,000 piasters aan boord waren geladen, doch men heeft niet meer dan 20,000 gevonden. Dag en maand van deze ontdekking wordt niet opgegeven, noch ook waarom het schip met een gedeelte van het geld is verlaten.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 13den September.

De regering van het hertogdom Nassau heeft, bij besluit van den 4den dezer, bepaald, dat het groote Duitsche tolstelsel voorloopig den 10den zal worden ingevoerd, en dat, ten gevolge van dien, de in- en uitvoer van en naar die Staten, welke tot genoemd tolstelsel zijn toegetreden, met uitzondering van slechts enkele artikelen, zoo als oude wijnen, koloniale waren, enz., geheel vrij zal zijn.

— Te Weenen heeft men berigten omtrent de reis van HH. MM. den keizer en de keizerin ontvangen. Den 2den hebben Hoogstdezelve het grondgebied van Bohemen bereikt. Zoo op de grenzen zelve, als voor de eerste grensstad Wittingau waren eerepoorten, met groen en loof versierd, opgerigt, het geschut werd losgebrand, de muziek deed zich hooren, en de vorst *von Schwartzenberg* sprak eene toepasselijke welkomstgroet uit. Onder het gejuich der menigte setten de deelnemende personen de reis voort. Overal werden zij met groote blijken van belangstelling ontvangen. Volgens de jongste berigten, waren HH. MM. te Budweis aangekomen, alwaar allerlei feesten ter Hunner ontvangst gegeven werden.

— H. K. K. H. de Prinses *van Oranje*, die van Baden-Baden een togt naar Zwitserland ondernomen heeft, is den 7den dezer te Bazel aangekomen.

— In de zitting van den Aargauer grooten raad van den 2den dezer, is door de commissie met het onderzoek der kerkelijke aangelegenheden belast, een rapport uitgebragt grootendeels overeenstemmende met de voorstellen van den kleinen raad, betrekkelijk de te nemen maatregelen tegen de weerspannige geestelijken.

— Uit Modena wordt van den 29sten ll. gemeld, dat de aldaar bestaande militaire commissie weder uitspraak gedaan had in de zaak van zeven personen, alle schuldig verklaard wegens hoog verraad, zes als medeleden der verboden vereeniging *het jeugdige Italie*, de zevende, als kennis gedragen hebbende van de ontwerpen van den veroordeelden advokaat *Matthioli*. De eerste dezer personen, *Carlo Tamburini*, doctor in de mathematische wetenschappen, is tot den strop, de andere zijn tot meer of minder langdurende galeistraf veroordeeld. De hertog heeft echter het vonnis des eersten in 15jarige galeistraf veranderd.

— Uit Rome schrijft men van den 1sten september:

»Nadat te Florence alle in het jongst komplot betrokkene vreemdelingen zijn verwijderd, hoort men maatregelen daarom meer spreken; het schijnt dat de regering de zaak wil doen omzien en vergeten. De policie der paburige staten is intusschen met verdubbelden ijver waargenam; bijzonder is zulks het geval te Napels.

»Alhier komen een groot aantal kloostergeestelijken, zoo monniken als nonnen, uit Spanje aan, die van daar door de volksmenigte verdreven zijn.

»De Fransche zaakgelastigde, *de Tallenay*, is van Napels hier teruggekeerd, na op weg door eene bende straatroovers van zijn geld en papieren van geldwaarde ontzet te zijn; zijne depeches hadden men hem laten behouden. De admiraal *de Rigny* zal de reis naar Napels terstond na het einde zijner quarantaine voortzetten.

»In de golf van Napels is een Amerikaansche driedekker, de *Delaware*, van Tripoli komende, binnengeloopen. Ook het Fransch fregat *l'Artemise* was aldaar aangekomen en werden er nog andere Fransche oorlogsvaartuigen gewacht, zoo men zeide, om het Turksch eskader in de Middellandsche zee in 't oog te houden.

— Berigten uit Livorno tot den 4den september houden, dat de cholera aldaar, na eerst weinige vorderingen te hebben gemaakt, er thans in eenen aanmerkelijken graad heerschte, zoodat het getal der dagelijksch aangetasten tot 140, en dat der sterfgevallen tot 70 geklommen was. Men had eerst hoop gevoed, dat zware gevallen regenbuijen de ziekte zouden doen afnemen, doch dezelve was integendeel toegenomen, zoodat men wederstrek naar helder weder verlangde.

— In Italiaansche bladen vindt men eene correspondentie tusschen den graaf *Toreno* en don *Jose Luis Fodera*, secretaris van den Infant don *Sebastiaan*, waaruit onder anderen blijkt, dat de Koningin-Regentes het aan genoemden Prins gegeven verlof om zich in Italie op te houden, in junij ll. ingetrokken heeft en den Infant gelast, binnen dertig dagen in Spanje terug te keeren. Het door dezen daarop gegeven antwoord is van den 22sten julij en houdt, behalve de weigering van aan genoemden last gevolg te geven, eene verklaring van den Infant, waarbij hoofdzakelijk gezegd wordt, dat hij, wel is waar, aan zijnen wettigen souverein getrouw, aan de oudste dochter van *Ferdinand VII* den eed van trouw gezworen had, in de meening dat de verandering die men in de successie voorgenomen had op wettige gronden berustte; maar de verandering welke de Infant reeds bij den aanvang der tegenwoordige regering, gehoel in tegenspraak met den wil des overleden Konings en der Spaansche natie, in het rijksbestuur opgemerkt had, en, bijzonder eene hoogstgewigtige daadzaak, waarvan de Infant na 's Konings dood eerst onderrigt was geworden, en welker openbaarmaking hij voor als nog zou achterwege laten, hadden hem aanleiding gegeven het vraagstuk der erfopvolging nader te onderzoeken. Dra had hij zich overtuigd, dat door den eed van trouw aan de jonge Koningin *Isabella II*, de regten van zijn' oom, don *Carlos*, op den troon, denzelven toegekend bij eene door de cortes bekrachtigde successiewet, welke door *Karel IV* in plaats van opgeheven, integendeel bevestigd was, waren verkort geworden. De sedert bekend geworden akten, die op de cortes van 1789 betrekking hebben, hadden, in plaats van zijnen twijfel weg te nemen, hem in zijne overtuiging bevestigd, dewijl hij daaruit niet verbeeld ontdekt had, dat de pragmatiek van 1830 en het protocol der cortes, alhoewel een afschrift van het oorspronkelijke, echter eene gewigtige verandering inhield, juist in het gedeelte waarin de naauwkeurigste naauwgezetheid gevorderd werd, en dus te meer betreurenswaardiger was, daar dit gedeelte in het oorspronkelijke met cursieve letters uitgedrukt stond. De gevolgen van zulke begrooselen mogten de omstooting van alle wetten en het geheele bederf der monarchy maar zich sleepen, en eene ongelukkige toekomst doen verwachten, zoolang de wettige erfgenaam van den troon denzelven niet bekom. Dezen, don *Carlos*, had de Infant, als zijn' wettigen souverein, den eed van trouw gezworen zoodra hij zulks in vrijheid had kunnen doen; dezen stap mogt in de oogen der wederregtelijke overheersching ligtzinnig en inconsequent schijnen, dezelve zou het niet zijn voor God en elk Spanjaard, die zich herinnerde dat de pligten van eenen man van eer en eens christens niet in strijd mogen staan, en dat een ongeoorloofde eed geene strafwaardige verbindtenis, ten nadeele van hem die het regt op zijne zijde heeft, mogt ten gevolge hebben.

— In berigten uit Athene van den 28sten julij wordt, ten aanzien van de geruchten die er wegens eene opstand in het zuidelijk Griekenland verbreid waren, gemeld, dat die geheele zaak zich Bepaald had tot den inval op het Grieksch gebied van eene bende roovers of Klephten, uit Turksch Albanie komende. Zij waren tot voor Missolunghi doorgedrongen en hadden, zonder de kloeke verdediging der bezetting, zich van deze slecht bevestigde plaats waarschijnlijk meester gemaakt; van daar naar Lepanto afgetrokken, 't welk eene open stad is en slechts door 50 man bezet was, hadden zij deze plaats vermeesterd onder kontributien gelijke afgesonden, die daarvan betaald [illegible] Hoe ondanksgenaamd [illegible] echter, luidens deze berigten, de regering [illegible] geographische ligging tot Griekenland steeds voor dergelijke invallen bloot, doch schoon door dezelve oogenblikkelijke schade wierd aangebragt, hadden zij nogtans geen invloed op het land zelve. — Sedert de laatste maanden werd er aan de herstelling van den Acropolis gearbeid; bij een koninklijk besluit was bepaald dat dezelve nimmer meer tot vesting dienen zou. Koning *Otto* had van den keizer van Rusland de St. Andreas-orde ontvangen, en dezentegen den Russischen gezant, den heer *von Katakazi*, het groot-kommandeurs-kruis der orde van den Verlosser verleend.

— Te Weenen waren den 7den September genoteerd: Metall. 102¼; 4 pCt. 98 ⅞; Bankactien 1618.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Duitschland. — De Beeldhouwer Kaïsmann, heeft van den Keizer van *Oostenrijk* den vereerenden last gekregen om een gedenkteeken te vervaardigen op het slagveld bij *Kulm*, ter eere van den Russischen Generaal Ostermann en de dappere Garde, welke zich daar voor de veiligheid van *Boheme* heeft opgeofferd. Het model van dit gedenkteeken is reeds vervaardigd en de eerste steen van hetzelve zal door de Monarchen van *Oostenrijk*, *Rusland* en *Pruissen* gelegd worden op den 30 September, zijnde er alsdan 22 jaren en eene maand verloopen sedert van Damme's berugte nederlaag. — Ook te *Heidelberg* wordt geklaagd over de aanmerkelijke vermindering van het aantal studenten aan de Hooge-School aldaar. In den tijd van baron Dusch telde de Universiteit meer dan 1000 studenten; en het getal nam van jaar tot jaar toe, en thans wordt een aantal van 500 reeds voor groot gehouden. — De Rector der Universiteit van *Breslau* heeft aan de Commissie tot oprigting van het gedenkteeken voor Gutenberg te *Mentz*, eene som van 50 pruissische daalders toegezonden, zijnde het bedrag eener tot dat einde gedane inzameling onder de Professoren dier Hooge-School. — De Hoogleeraar in de Godgeleerdheid aan de Universiteit van *Utrecht*, A. J. Arnoldi, is den 4 dezer in den ouderdom van 65 jaren overleden.

Frankrijk. — De Geneesheer Lassis, die gedurende zijn geheele leven, in geschriften en door proefnemingen heeft trachten te betogen, dat noch de typhus, noch de geele koorts, noch de cholera aanstekelijke ziekten zijn, is onlangs te *Toulon* overleden, waar de verwoestingen van de cholera hem hadden doen te hulp snellen. Hij was een leerling van Bichat. In 1812 verliet hij zijne aanzienlijke praktijk te *Nemours*, om de typhus, welke in het Fransche leger woedde, waar te nemen; zoo ging hij later ook naar *Barcelona*, toen aldaar de geele koorts heerschte, en gelijk hij door zijnen grooten ijver vroeger zijne praktijk en zijn middel van bestaan verloor, zoo verloor hij eindelijk door dien zelfden ijver zijn leven. Intusschen schijnen noch het publiek, noch de Regering, noch de Wetenschappelijke Genootschappen, welken hij met zijne geschriften lastig viel, van dezen man veel werk te hebben gemaakt, die in vrij bekrompene omstandigheden overleden is.

België. — Het Genootschap der Wetenschappen, Letteren en Kunsten te *Antwerpen* heeft eene inschrijving geopend, om in die stad een gedenkteeken op te rigten voor Rubens.

Nederlanden. — Onder het opschrift Wilhelm von Humboldts. *Nalatenschap* leest men in een Duitsch Dagblad het volgende berigt, 't welk niet alleen voor de beoefenaars der algemeene historische taalstudie, maar ook meer bijzonder voor hen die de talen en geschiedenissen onzer Oost-Indische bezittingen beoefenen, belangrijk genoeg schijnt, om hier eene plaats te vinden:

„Na veren aan zijn schat, tot groote volkomenheid gebragte, werken over de talen der geheele aarde geleverd te hebben, hield zich wijlen Wilh. v. Humboldt in de laatste jaren, en tot aan zijnen dood, met de hem eigene edele standvastigheid, bezig met het onderzoek der talen van die verlaatste wereld-eilanden, welke de Groote Zuidzee, van *Madagaskar* tot den Oosterschen Archipel, bedekt (de Afrikaansche eilanden van dien Archipel en het geheele vijfde werelddeel daaronder begrepen); waarbij nog het Maleische schiereiland komt, welker eenheid van borsprong hij aangewezen heeft, en die hij onder den algemeenen naam van Maleischen taalstam heeft begrepen. Aan dit werk, hetwelk hij ter openbaarmaking bestemde, heeft de groote man, geheel overeenkomstig met zijne vroegere grondige schriften, die, onder eenen bescheiden naam, eene aan alle zijden overvloeijende stof aanbieden, den eenvoudigen titel gegeven: *Over de Kawietaal op het eiland Java.* Het werk begint met eene inleiding *over de verscheidenheid van den menschelijken taalbouw en desselfs invloed op de verstands-ontwikkeling van het menschengeslacht*; welke, daar zij de geheele geleerde wereld belang moet inboezemen, ook als een afzonderlijk werk het licht zal zien, en, 50 bladen druks beslaande, reeds in enige maanden zal te bekomen zijn. In dit werk heeft de overledene de bespiegelingen van zijn geheele leven over deze aangelegenheid bloot gelegd, hij beschouwt de taal der menschen in het algemeen, staat de enkele talen van den geheelen aardbodem, zoo verre het diepste van derzelver eigendommelijkheden in aanmerking komt, en tot grondslag dient, en de waarheid, van zijnen geboden geest en met al de hooge vlugt zijner denkbeelden. Daarna volgt het hoofdwerk in vijf boeken. Het eerste boek handelt over de verbindingen tusschen *Indië* en *Java*, komt tot alle betrekkingen der oudheid van de Indische en Maleische wereld op, en onderwerpt ten slotte nog de godsdienst van Buddha, inzonderheid voor zoo veel haren invloed betreft op *Java* en op andere eilanden van den Archipel, aan eene veelzijdige beschouwing. Het tweede boek bevat, als vrucht van het onvermoeidste onderzoek der overblijfselen van de oude schriften in die taal, de Kawische Spraakkunst, ten naauwste verbonden met die van alle overige Maleische talen, voor zoo verre de overledene in zijnen uitgebreiden werkkring in staat is geweest zich de zeldzaamste hulpmiddelen te verschaffen, en wijst aan elken trapval zijne bestemde plaats in het grondstelsel aan. Deze uitvoerlijk worden in het derde boek vervolgd door een nog meer in het bijzonder en nog dieper in den taalbouw indringend onderzoek der overige groepen, waardoor desselfs eigendommelijkheid in het helderst licht wordt gesteld. Ten slotte wijdt het boek belangrijke bladzijden aan de taal van dien merkwaardigen menschenstam, welken men *Negritos* of *Australische Negers* noemt, en die, even zeer van de Afrikaansche Negers verschillende als van den lichtbruinen Maleischen menschenstam, nevens dezen, of afgescheiden, de wildernissen en gebergten, of geheele, deels groote, eilanden, bewonen." — Tot leden van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap zijn, op desselfs algemeene vergadering van dit jaar benoemd de navolgende Heeren:

A. J. L. Baron van den Bogaard van Terbrugge, Gouverneur der provincie *Noord-Braband*; Mr. Ulbe Arend Evertz, lid der regtbank van eersten aanleg te *Heerenveen*; J. J. de Gelder, Philos. Th. Mag. et Litt. hum. Doct., te *Leiden*; J. H. Halbertsma, Predikant bij de gemeente der Doopsgezinden, te *Deventer*; Mr. R. Scheers van Haringarspel, Advokaat te *Nijmegen*; P. O. C. Vorsselman de Heer, Hoogleeraar bij het Athenaeum te *Deventer*; C. Star Numan, Hoogleeraar bij de Akademie te *Groningen*; Worp van Peyma, erfgezeten te *Ternaard*; T. Roorda, Hoogleeraar in de Oostersche Letterkunde en in de Wijsbegeerte bij het Athenaeum te *Amsterdam*; Dr. F. von Siebold, dirigerend Officier van Gezondheid voor Nederlandsch Indië; Mr. B. W. A. E. Sloet tot Oldhuis, te *Hengelo*, in *Overijssel*; Q. M. R. Ver-Huell, Kapitein-ter-zee Equipagiemeester bij de Hoofd-Directie der Marine te *Rotterdam*; B. T. Lublink Weddik, Predikant bij de Luthersche gemeente, te *Rotterdam*; G. G. Withuys, Ambtenaar bij het Amortisatie-Syndicaat, te *Amsterdam*.

Voorts zijn bij het Genootschap nog verkozen:

Tot *honoraire* Leden:

De Heer C. J. Woltersbeek, Vice-Admiraal, Directeur-Generaal voor de Marine te *'s Gravenhage*; de Heer O. W. Gosius, Vice-Admiraal, Directeur en Kommandant der Hoofd-Directie van de Marine te *Vlissingen*;

en tot buitenlandsche Leden:

H. G. Bronn, Hoogleeraar der Petrofactenkunde aan de Akademie te *Heidelberg*; William Buckland, Hoogleeraar in de Mineralogie en Geologie aan de Akademie te *Oxford*; H. Bunsen, Staatsraad en Pruissisch Minister te *Rome*; M. Faraday, Hoogleeraar in de Scheikunde te *Londen*; K. C. von Leonhard, Hoogleeraar der Mineralogie en Geologie te *Heidelberg*; J. N. Madvig, Hoogleeraar te *Kopenhagen*; T. Monticelli, Secretaris der Koninklijke Akademie der Wetenschappen te *Napels*; J. C. Orell, Hoogleeraar aan de Akademie te *Zurich*; H. C. Schumacher, Hoogleeraar der Starrekunde aan de Akademie te *Kopenhagen*, Staatsraad enz.; J. Thomson, Hoogleeraar in de Geneeskunde aan de Universiteit te *Edimburg*; F. Tiedemann, Hoogleeraar in de Anatomie en Physiologie aan de Akademie te *Heidelberg*; G. R. Treviranus, Hoogleeraar te *Bremen*; L. C. Treviranus, Hoogleeraar te *Breslau*; J. van der Vinne, Secretaris van het Bataviasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

Onze Nederlandsche Dichters maken wij bij deze gelegenheid opmerkzaam op de volgende prijsuitloving van het genoemde Genootschap: „Daar in „de maand Junij 1836 het tweede eeuwfeest der Utrechtsche Hoogeschool „staat gevierd te worden, nodigt het Utrechtsch Genootschap de Nederlandsche dichters uit, om dat feest door hunne zangen luister bij te „zetten. Aan het best gekeurde dichtstuk, zoo het, volgens het oordeel „van bevoegde regters, geheel aan het doel beantwoordt, wordt de gewone „gouden erepenning uitgeloofd." Zonder eenige bepalingen omtrent desselfs inhoud of vorm te maken, verlangt echter het Genootschap, dat hetzelve, indien zich daartoe de gelegenheid soms mogt aanbieden, binnen den tijd van een half uur zal kunnen uitgesproken worden. De tijd der inzending is vóór den 1 Januarij 1836. — Er is in 't licht gekomen een prospectus van een bundel nagelatene gedichten van Mr. J. C. van de Kasteele, in leven lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal, uit te geven door zijnen zoon, Mr. P. L. van de Kasteele, advokaat te *'s Gravenhage*. Dezelve zal bevatten: 1°. een oorspronkelijk treurspel in vijf bedrijven, tot opschrift voerende: *De dood van Tacitus*; 2°. een gedicht over den band van vereeniging tusschen de schoone kunsten, gelegen in eene gelukkige mengeling van het bevallige met het nuttige; 3°. het 's Gravenhaagsche bosch, verrijkt met een later vervaardigd gedicht en daarop volgenden lierzang, op het omverwaaijen van den zwaarsten berk, genaamd den Keizers Kroonsboom, den 6 van Wintermaand 1822; 4°. Jubelzang bij de vierring van het 25jarig bestaan van het 's Gravenhaagsch departement der maatschappij: Tot Nut van 't Algemeen, op den 16 November 1821; 5°. Herzuil van den Nederlandschen Dichter Jacob Cats, gesticht uit zijne eigene werken, en 6°. Mengelpoëzij. Bij dezen bundel zal grátis een welgelijkend portret van den Dichter, op steen gebragt, gevoegd worden.

LETTERKUNDE DER NEGENTIENDE EEUW.

Duitschland, door O. L. B. Wolff, L. L. D. Hoogleeraar in de nieuwere Letterkunde aan de Universiteit te Jena.

(*Vervolg van No. 243.*)

DICHTERS en ANDERE LETTERKUNDIGEN.

De Dramatische dichtkunst is in Duitschland altijd begunstigd geworden sedert den tijd van Schiller; maar Schiller blijft nog ongeëvenaard. Onder zijne opvolgers moet de edele en dappere Theodor Körner als zijn naauwkeurigste navolger aangemerkt worden. Hij werd den 23 September 1791 te Dresden geboren. (Zijn vader was een boezemvriend van Schiller.) Hij genoot eene uitmuntende opvoeding te huis, en studeerde daarna te Freiburg en Leipzig. Toen hij zijne akademische loopbaan volmaakt had, ging hij naar Berlijn, en vervolgens naar Weenen, alwaar hij dichter van den keizerlijken schouwburg werd. Hij verliet deze plaats bij het uitbreken van den Duitschen oorlog tegen Napoleon, volgde den Generaal Lutzow, de aanvoerder van het vermaarde korps vrijwilligers, als zijn adjudant, en vond den dood in eene schermutseling, nabij Gadebusch in Mecklenburg, den 25 Augustus 1813. Er was een tijd, dat zijn beeld leefde in de har-

ten van alle Duitschers zijne vaderlandsche zangen, welke onder den titel van *Leier und Schwerdt* (lier en zwaard) het licht zagen, werden door jong en oud gezongen, die hem, in hunne geestdrift, den eersten hunner dichters noemden; maar deze vergroote bewondering daalde in de volgende jaren, en schoon KÖRNER nog grootelijks als mensch en patriot geacht wordt en zelfs sommige van zijne zangen nog met verrukking gehoord worden, eenige uit hoofde van de gelukkige melodieën, welke voor dezelve geschikt werden, zoo erkent men algemeen, dat hij eerder een bekwaam navolger van SCHILLER, dan een echt en oorspronkelijk dichter was. De waarheid van dit gezegde wordt bijzonder door zijne treurspelen bewezen, welke, meer of min, bloote kopijen van SCHILLER zijn. Zijn stijl is dichterlijk, zijne gedachten blijkbaar kunst en talent, maar hij mist oorspronkelijkheid en diepte. Hij zende zijn genie misschien beter ontwikkeld hebben, ware hem een langer leven beschoren geweest en hadde hij zijne werken niet te vroeg voor een publiek gebragt, dat niet in staat was dezelver verdiensten of gebreken te bepalen, en zijne voortbrengselen als meesterstukken toe te juichen, aangezien het door de voortreffelijkheid van hunnen stijl en hunne dramatische werking misleid werd.

Eener Aanteek. Friesche Kerkzaken staat de volgende op de lijst: Hij werd geboren te Brunswijk, op den 31 Augustus 1777, en stierf alaar den 25 Januarij 1831, als Doctor in de wijsbegeerte en Directeur-generaal van het hertoglijk theater. Hij staat verre beneden KÖRNER; want al zijne dramatische werken (*Luther*, *Mozes*, *Faust*, *Columbus*) zijn bloot vaderlandsch met een oog op effect, en bezitten geen echt dichterlijk leven en sterkte. Zij behaagden aan de menigte wegens hunne weidsche taal en den rijkdom van hun spektakel, maar zij verdwenen spoedig van het tooneel, en zijn reeds op weinig uitzonderingen na, geheel vergeten.

Een derde navolger van SCHILLER is JOSEPH VON AUFFENBERG, geboren te Freiburg in Breisgau in 1798, kamerheer en kapitein in dienst van den Groot-Hertog van Baden, een schrijver niet zonder talent, maar dat talent eerder rhetorisch dan poëtisch. Zijne gesprekken zijn geestig en levendig, en de ontknooping zijner toneelstukken is zeer wel ingericht; maar hij heeft geen scheppend vermogen, en put de fabel zijner treurspelen uit verschillende bronnen, vermenderls ontleent hij die van WALTER SCOTT, wiens romans hij voor ons tooneel met goed gevolg bewerkte. Hij is een vruchtbaar schrijver; want hij heeft omtrent twintig treurspelen, en twee of drie romans sedert 1827, toen hij voor het eerst als schrijver optrad, geschreven.

466ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

EERSTE KLASSE.

3de Trekking. N°. 21001, *f* 1500; N°. 8024, *f* 1000; N°. 18227, *f* 1000.

4de —— N°. 17028, *f* 5000; N°. 28414, *f* 1500; N°. 8053, 629, 12481, ieder *f* 1000.

Beurs-prijs der Effecten, te Amsterdam.

DINGSDAG, den 15den September.

	Koopen	Koopen	Boers 4 en h.		pCt.	Koopen	Koopen	Boers 4 en h.
NEDERLAND. pCt.				Dito. 18[28]	5	104 7/8		
Werk. Schuld	2½	53 15/16	54 1/16	Cert. dito 18[31]	5	99¼		
dito dito	5	101½		Obl. te Lond.	5			
Uitgestel. dito.				Cert. te Hamb.	5	99⅜		
Kasbilk dito.		23 1/16	23 1/16	Ins. in Assig	6	99⅜	68 7/16	68 7/16
Amort. Synd.	4½	93 7/16	93 7/16	Certific. dito.	6	69		
Dito. dito.	3½			POLEN.				
Schatkistbill.	4			Aand. L. fl. 500		148	148¼	
Pand. Maats.	2½	108⅞	109 1/16	109 1/16	PRUISSEN.			
Nieuwe Dito.	4½	101⅜	101½		Dito dito R.	50.	104⅝	
FRANKRIJK.				Neg. L. 1830.	4			
Ins. Grooth.	3			OOSTENRIJK.				
ENGELAND.				Aand. L. *f* 100.				
Dito p. 12 Aug.	3			Dito dito 250.	4			
Stadsl.				Metalliek.	5	99⅞		
Perp. R. K. Acte.	5	99⅛	99	Dito L. gen.	5			
Dito *f* 1000.	3	18⅝	18⅝	Dito,	2½			
Fransche Liti.		12	12⅛	Obl. *Gold & C.*	5			
Cert. B. Lond.	5	25⅞	26⅛	Ditto.	4			
Engelsch. Uitg.		10⅞	11	Cert Stadsb.	2½			
PORTUGAL.				Ween. B. act.	6			
Obl. te Lond.	5			M. Ven. Aand.		300		
Dito dito	3			DENEMARKEN.				
NAPELS.				Leen. te Lond.	3			
Certific. *L & B.*	5	90⅛		BRAZILIEN.				
[illegible]		[illegible]		Dito *Hoden.*	5			
[illegible]		[illegible]		Russ. Fl. 5 and.				
RUSLAND.				500 Fr.				
[illegible]	5	104	104⅞					

*** Heden beviel voorspoedig van eenen welgeschapen ZOON

A. De Vos Pieters, geboortig van Utrecht.

Breda 13 September 1835. Ms. G. A. BLOOREN.

*** De ondergeteekende voornemens zijnde den HANDEL in WIJNEN den 16den dezer te beginnen, hoopt de eer bij deze zich in de gunst van het Publiek zoo binnen als buiten de Stad aan te bevelen.

Baarn, den 10. September 1835.

J. W. L. SMITS.

Torenstraat, wijk C, No. 245.

Op Maandag den 19den September 1835, 's middags 12 ure, zal te Tilburg ten huize van het Logement *den Gouden Zwaan*, door den Notaris VAN MEURS, voor de Erfgenamen van wijlen den Heere 2e Luitenant bij het Regiment Lanciers H. WIEL, (overleden den 25sten Augustus jl.) publiek om kontant geld worden verkocht, de door gemelden Heer nagelaten drie RIJ-PAARDEN, WAPENRUSTING en DISTINCTIVE TEEKENEN, als EPAULETTEN, CHIBERNE, CHAPSKA, enz.

In plaats dat het STOOMJAGT *DE PRINSES MARIANNE* zal afvaren, zoals op de Afvaartlijst over de laatste 4 maanden dezes jaars is aangekondigd

VAN MIDDELBURG,

Dingsdag den 22sten September, 's morgens ten 4 uur.

VAN ROTTERDAM,

Woensdag den 23sten September, 's morgens ten 4½ uur.

Is tijd der Afvaart bepaald,

VAN MIDDELBURG,

Woensdag den 23sten September, 's morgens ten 4½ uur.

VAN ROTTERDAM,

Donderdag den 24sten September, 's morgens ten 5 uur.

*** Bij N. VAN DER MONDE, Boekhandelaar te Utrecht, is heden van de pers gekomen, bij BROESE & COMP., te Breda, en verder alom verkrijgbaar gesteld:

I. HANDBOEK der Heelkundige Ontleedkunde door *Quarin Willemier*, M. Dr., met eene Voorrede van den Heer M. en Chir. Dr. *A. G. van Ommeren*. 3 stukken kompleet met een beredeneerd register gr. 8°. . . . . à *f* 5,50.

II. D. J. A. ARNTZENIUS, M. Dr. *De Suroidio Observationibus Anatom. Patholeg illustrata* 8° maj. . . . . à *f* 1,80.

III. J. J. DODT, *Repertorium Dissertation. Belgicar.* in 4° maj. . . . . — à *f* 2,—.

IV. DAGVERHAAL eener Reis met het linieschip *de Evertsen*, aan boord hebbende Z. K. H. Prins *Hendrik*, naar de Noordsche Hoven en Engeland, met gegraveerden titel en vignet gr. 8°. . . . . à *f* 1,80.

V. Mr. J. SCHELTEMA, Overzigt der Veranderingen en Verbeteringen sedert den jare 1820 te Utrecht daargesteld gr. 8°. . . . . à *f* —,50.

VI. WENKEN ter Handleiding in de beoefening der SCHILDERKUNST gr. 8°. . . . . à *f* —,90

Nog wordt bij hem met goed succes gedebiteerd:

C. KRAM, *Werkdadige Doorzichtkunde* om voor zich de Zamenstelling te regelen en naar de Natuur te teekenen. 2de druk met 47 platen en 68 voorstellingen gr. 8°. . à *f* 7,20.

—— *Kunst* om zich tegen de werking der vlammen te beveiligen, met uitlandse platen gr. 8°. . . à *f* 2,25.

Md. F. H. C. DRIELING, Aanteekeningen op eene Reize naar *Duitschland* en *Lombardyen*, met eene Voorrede van den Hoogleeraar *G. Moll* te Utrecht, met 4 platen, gegraveerde titel en vignet gr. 8°. . . . . *f* 3,75.

*** Bij N. VAN DER MONDE, te Utrecht, is van de pers gekomen en alom verzonden:

LEVENSBIJZONDERHEDEN van *FIESCHI*, zich noemende *GERARD*, tot aan den dag van den aanslag tegen den Koning misdaad den 28sten Julij 1835, te Parijs gevolgd van een brief over vrouw PETIT en MINA LASALLE, uit het Fransch. Voorafgegaan van een kort Verslag aangaande den Moordslag, met 2 afbeeldingen gr. 8°. Prijs 50 C.

*** De Redactie der NEDERLANDSCHE STEMMEN, verlangende dit Tijdschrift meer algemeen verkrijgbaar te maken in voorneming hetzelve in plaats van wekelijks, dan veteren van alken maand, als MAANSCHRIFT uit te geven, waarvan de prijs *f* 3 voor den geheelen Jaargang zal zijn. De Inteekenaren ontvangen dan toch ongeveer even veel druks als tot hiertoe gegeven, die den 1sten October aanstaande niet willen afgezegd hebben worden geacht voor eenen geheelen Jaargang van Nov. 1835 tot Nov. 1836 voort te gaan. Men verzoekt de opgave van Nieuwe Inteekeningen mede zoo veel mogelijk te doen vóór 1 October 1835, bij den Uitgever G. VAN PEURSEM, te Amsterdam.

*** JOH[s] VAN DER HEY & ZOON, Boekhandelaars te Amsterdam, hebben uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

TER NAGEDACHTENIS VAN CORNELIS LOOTS, door H. HAAKMAN, Mr. M. C VAN HALL, Mr. J. KUYPER, H. H. KLEIN, J. VAN WALRE, H. TOLLENS, Ch. In één deel kompleet. Met gegraveerden titel. In kartonnen band. De prijs is *f* 2,90.